

L' ART DEL PAGÉS

SECCIO DOCTRINAL, AGRONOMICA Y BIBLIOGRAFICA.

La ensenyansa agrícola.

(Continuació.)

La primera està instituhida en tres graus: en la escola normal primaria, en la escola primaria, en la escola de cursos complementaris: en la escola comunal y fins en l' institut y en la facultad de ciencias. La segona està establerta en las masias-escolas, las escuelas prácticas, las escuelas prácticas superiors y en l' Institut agronómich.»

La adopció del projecte de lley inscrit en l' orde del dia de la Cambra donaría, per fi, á la agricultura lo lloch á que té dret en nostra ensenyansa pública, ab lo mateix títol que la medicina, las ciencias exactas, las lletras y el dret. La organisació de la ensenyansa agrícola clàssica, exigiria, segons aquest projecte de lley, las principals disposicions següents:

La ensenyansa superior de las ciencias agronómicas està instituhida en todas las academias. Las cátedras, cursos y conferencias regoneguts necessaris pera aquesta ensenyansa serán creats en lo termini de cinch anys en una de las academias de cada una de las nou principals regions.

La ensenyansa de las ciencias agrícolas està compresa en los programas de la segona ensenyansa. Será facultativa en los instituts. Es una de las ramas de la ensenyansa clàssica ab lo mateix títol que las que tenen avuy dia per sanció lo batxillerat en lletras, en ciencias y en ciencias restringit.

En las escuelas dels municipis qual població no passa de

10,000 y ahont no hi ha sino una branca de la ensenyansa clàssica, los programas son los de la ensenyansa clàssica agrícola. La meytat de las subvencions del Estat destinadas á la segona ensenyansa está reservada á las escuelas d' ensenyansa clàssica agrícola.

En las escuelas normals, lo programa dels cursos compren la ensenyansa de las ciencias que interessan á la agricultura. En las escuelas primarias rurals, los elements de las ciencias agrícolas forman part dels programas d' ensenyansa.

La ensenyansa de las escuelas primarias superiors en los municipis de menos de 10,000 habitants, es professional y agrícola.

Aquest programa, segons se veu, alcanza á la ensenyansa agrícola en tots los graus. Sa realisació donaria á la Fransa propietaris, masovers y pagesos instruhits y no pot dubtarse que la vulgarisació de la ciencia agrícola en las diversas classes de la societat transcendiria y promouria 'l progrés de la primera de nostras industrias.

(Continuará)

SECCIO D' AGRICULTURA PRACTICA.

Impresions d' un viticultor del Panadés

Perols, St. Salvador y Merich.

Benvolgut amich:

En lo Mitjdia de Fransa, sobre tot en lo departament del Hérault, l' ús dels insecticidas pera combatre la filoxera, s' ha anat de mica en mica abandonant fins quasi desapareixer, per lo car de las aplicacions y per esser sos resultats moltes vegades duptosos. Los vapors tòxits que dehurian matar l' insecte, sobre tot si lo que s' aplica es lo sulfuro de carbonó, obran sols en las terras de fondo y lleugeras, que en las molt compactes y argilosas, sos efectes casi sempre son nulos ó insuficients. Ademés, tenen l' inconvenient gravíssim d' haberse d' aplicar cada any, esterilisant la terra y fentla impropia de molt temps, pera cap altre conreu.

Ab los cepes americans aquestos perills s' evitan y desapareixen los motius que obliguin á fer ús de cap substancia veneno-

sa; y si bé es veritat que adoptant aquest medi de defensa, tenen de replantarse las vinyas, la ventatja de no tenirse de preocupar ja més d' un enemich tan terrible com la filoxera á qui 's deixa impotent; los beneficis que s' obtenen ab la supressió dels gastos extraordinaris que las aplicacions dels insecticidas representa, y l' excés de producció que s' obté, si las plantacions se fan ab lo cuidado degut, compensan los sacrificis que la replantació imposa.

Las ventatjas d' aquest medi de defensa, no passaren desapersebudas dels viticultors francesos que práctichs com son, l' escullían dantli preferencia sobre tots los altres, ab lo que lo gravan, además de posar á salvo sas vinyas dels atachs de la *raxtatxia*, aumentar en proporció considerable sos rendiments, ja que la vinya americana, está probat, esser molt mes productiva que la fins avuy cultivada en Europa.

Una de las primeras vinyas que en lo departament del Herault se replantaren, pertany á Mr. Gastón Bazile, y ab sa companyia la visitaba, ab ocasió de recorrer algunas de las propietats que té dit senyor en los voltants de Montpellier. Forma part d' una hisenda enclavada en lo terme de Perols; la extensió de dita vinya, es de tres y mitja á quatre hectáreas; terra roija y grabarosa, sobre una petita costera. Los porta empelts: *Solonis*, *Clintons*, *Yorks*, *Franklins*, *Concords*, *Riparias* y *Jacques*, alimentan las varietats del país: *Carinyenas*, *Aramons*, *Cinsaut*, *Petits Bouschets*, y *Alicants Bouschets*. La producció bastant apreciable en total; pero no es igual en tots los ceps, degut als diferents porta empelts, que segons alimentin una ó altre planta, s' hi donan molt mes y los fan mes productius. Aixís lo *Jacques* per porta empelt dels *Bouschets*, es molt superior á las *Riparias*, y aquestas superiors á aquells pera la *Carinyena*, *Aramon*, *Grenatze*, *St. Salvador*.

Una vinya d' aquesta última planta, empeltada de tres anys sobre *Riparia*, tenia una producció á tot ser extraordinaria, superior á altres vinyas també de *St. Salvadors*, frarchs de peu (sense empeltar) ó empeltats sobre d' altres varietats.

De Perols nos dirigirem á St. Salvador, altre propietat de Mr. Bazile, d' ahont ha prés lo nom lo cep per ell creat, híbrit d' un *Jacques* per un *Petit Bouschet*, que te mes que aquell, las ventatjas de madurar son fruit molt mes prompte, ser d' un gust mol mes fi y tenir uns grans molt més grossos y abun-

dants. Avans d' arribarhi nos deteniam en la propietat de *Belle vue*, que un comerciant de Montpeller fá poch había comprat y en l' actualitat estava fenthi travalls pera replantar en lo pròxim hivern. Preparaba los terrenos fenthi fortas esbancancadas á una profunditat de 50 á 60 centímetros, ab l' ajuda de potents aradas mogudas per dos locomóvils, que estaban en aquell moment funcionant.

Inmediat á aquesta finca y á la de St. Salvador, unas vinyas que quasi banya l' estany de Palavás, son encara bonicas, á pesar de no esser plantadas de ceps americans y de no fershi cap tractament. degut á que la filoxera no hi pot quasi res per ser un terreno sumament arenós. La seva producció no es, en tot, de molt, tant gran con las altres vinyas replantadas y d' aquéllas vehinas.

La finca de St. Salvador te una cabuda de 30 hectáreas y está del tot reconstituída ab productors directes como los *Jacquez*, *Herbemont* y *St. Salvador*, y ab porta empelts, sobre 'ls que hi ha *Aramons*, *Carinyenas*, etc., etc., Los porta empelts que més s' usaren allí, son las *Riparias tomentosas* en los llochs un tan frescos, las *Graus Glabres* y las *Portalis*, en las terras bonas, lleugereras, roijas y no gaire argilosas.

(Continuará.)

SECCIÓ DE NOTICIAS AGRICOLAS.

¿Altre malaltía?—Sembla que en varias provincias s' han presentat en los caps de bestiar mular, cavallar y burrical, malaltías qual naturalesa no 's precisa, localisadas totas ellas en los organs del aparato respiratori. y que son molts los animals atacats, havent ocorregut ja algunas defuncions.

Condonació de pago.—L' Ajuntament y Junta pericial de Calafell, han instruhit expedient en justificació dels perjudicis causats á las vinyas d' aquell terme municipal per lo mildew y blach rot, y una pedregada ocorreguda en la nit del 15 al 16 de Juliol prop passat, resultant casi nula la cullita del ví, principal element de riquesa d' aquell poble, y en súplica de que 's concedeixi al mateix lo perdó de la contribució territorial en cantitat de 3,822.49 pessetas

Falta d' aygua.—La gran escassetat d' aygua que 's nota en diferents punts de la isla de Menorca, á causa de la falta de plujas, no solzament te rostits los camps, sino que tambe agotadas molts de las cisternas y algibes d' algunas poblacions, ahont per aquest motiu s' hi veu aumentar lo número dels que 's dedican á la venda d' aquest element tan indispensable per la vida.

Premi disputat.—La ponencia que ha entés en los expedients presentats per distints propietaris de Panadés, disputantse 'l premi ofert per la Reyna Regent al agricultor que hagi demostrat mes inteligencia en lo cultiu, y adquirint comparativament millors rendiments, empleat major esmero en las feynas agricolas é introduhit moderns y profitosos procediments y cultius, ha proposat lo Jurat nombrat al efecte li sigui adjudicat dit premi á don Francisco Rovira de la Sala y Nadal, propietari del Plá del Panadés. Entre 'ls aspirants hi figuran: don Teodor Creus, de Vilanova y Geltrú; don Joan Almirall, del Plá del Panadés; y don Manuel Reventós y Domenech, conegut per «l' hereu Codorniu» de Sant Sadurní de Noya.

A aquest últim senyor li dedica dita ponencia en son informe molts y entussiasmas alabansas, indicant al exclourel del premi, que no es per cap deficiencia, ni perquè no estigui á tanta altura com lo premiat, sino per *carta de mes*.

MERCATS, FIRAS Y CULLITAS.

Gandía.—Diuhen d' aquesta població que en la setmana pasada hi hagué mes moviment en los compradors de pansa, arribantla á pagar fins á 22 pessetas quintá.

La pansa verge está recullintse ab excel·lent éxit. Los que han ensajat aquest procediment han quedat complertament satisfets dels resultats que han obtingut.

S' han fet contractas á 15 pessetas caixa de 10 kilos.

Gerona.—Un periodich d' aquesta localitat diu que á causa de la gran secada venen esperimentant, la cullita tardana en aquella comarca no arribará de molt á lo que s' esperava, puig s' ha comensat ja á arreplegar per haverse assecat los sembrats per falta d' aygua.

En molts olivars s' observa també que 'ls olivers atacats del pugó perden las fullas, y 's quedan complertament sechs.

VINS.

Alger.—Se nota una gran compra de vins de la nova cullita en dita colonia Francesa, particularment en las vinyas del litoral.

La plassa de Burdeus ha demanat moltes mostrats.

Espanya.—De Reus diuhen que la cullita en general se presenta aquest any molt escassa.

Hi ha hagut propietari que ha quedat talment enganyat del resultat de la berema, porque no ha cullit mes que la meytat del any passat, á pesar de que aquell, per altra part no fou tampoch molt abundant.

En tot lo Plá d' Urgell l' estat dels vinyats, es dolent á causa de las terribles plagas del *mildiu* y *black-rot*, fins lo punt de que pot donarse la cullita per perduda complertament.

Sols han salvat sas vinyas los propietaris que las sulfataren á temps, entre 'ls quals se contan los principals de las Borjas Blancas.

Al Perelló la cullita del vi ha superat als cálculs que sobre la mateixa 's feyan.

En dit poble ab tal motiu existeix gran animació y content.

Fransa —La berema s' está portant á cap en lo Mitjdia de Fransa ab las millors condicions.

Los primers vins, bastant richs en color, se venen entre 22 y 25 franchs los inferiors y entre 27 y 30 los de millor calitat.

En lo Rosselló está á punt de comensarse la berema y s' esperan excel-lents resultats.

També s' anuncia una bona cullita de la baixa Borgonya.

En la Champanya la cullita será menos que mitjana, á jutjar per las diversas noticias que 's reben d' aquella comarca.

A Burdeus se temia que la inesperada y repentina baixa de temperatura no deixaria fer la cullita sense contratemps. Lo cambi admosférico y la desaparició dels nuvols permet fer la berema en bonas condicions.

A Narbona s' está beremant ab tota activitat; verificantse la cullita en excel·lents condicions.

Hungría.—Gracias á una temperatura excepcionalment favorable, se conta ab una maduració perfecta y per consegüent ab una bona qualitat. La cullita passarà en quantitat á la del any anterior.

Heus aquí 'ls preus actuals dels vins vells:

Vins blancs de 1889, de 30 á 50 franchs l' hectólitre; vins negres, de 35 á 60; blanch de 1888, de 16 á 22, segons qualitat.

Portugal.—Las noticias d' aquest pays diuhen que la berrima fá esperar vins de qualitat.

Las expedicions de vins vells, notables pera la plassa de Burdeos, son activas.

CALENDARI DEL VINICULTOR

SEPTEMBRE

(Acabament)

En cada extrém del nostre celler hi tenim sempre un termómetro y si al arribar la época de treure 'l vi dels cups veyém que la temperatura no arriba als 18 ó 19 graus centígrados la fém pujar y sostenim aquets graus per medi d' una estufa que tenim montada al objecte, de manera que al posar lo vi en las

botas se trova ab la calor suficient pera tornar á fermentar sens parar de 20 á 30 dias, passats los quals queda completament sech si 'l most no era massa dols. A mes del cuydado que tením en mantenir y conservar la temperatura en nostre celler, á la última ja indicada, procurém airejar lo ví al tréurel dels cups, puix es ben sabut que l' oxígeno activa la fermentació. Al acabarse aquesta en tot lo ví, aném disminuhint poch á poquet lo foch, pera que als deu ó dotze dias la temperatura del celler sia la natural. Los vinicultors comprenen perfectament que, si durant la época del trasvals y en los dias següents sos cellers tenen per élls mateixos los 17 graus centígrados de calor, es completament inútil escalfarlos artificialment.

Mentres dura la fermentació secundaria convé deixar molt fluixos los taps pera donar sortida al ácit carbónich y evitar que las botas reventin; també es necessari deixar á aquestas un petit espay sens omplir pera que 'l ví al dilatarse per la fermentació no 's vessi.

Respecte als dias que ha de deixarse lo ví en los cups nosaltres nos guiém sempre per las indicacions del pesa-mostos; en quant aquest marca zero ó veyém que la graduació no baixa, cuytém á fer lo trasvals; al objecte, desde 'l moment en que acaba la fermentació tumultuosa, graduém diariament lo ví de cada cup.

Lo prempsats de las rapas ha de ferse de manera de no deixar-las may á la acció del aire mes enllá de 24 horas, puix que es ben sabut la facilitat ab que 's tornan agres. Lo ví procedent del trepitjat ab los peus s' ha de repartir proporcionalment entre totas las eynas, ó posarlo en botas separadas, segons la classe de ví que 's desitja obtindre.

Com que no tením la pretensió de ser una autoritat en vinitura y com las circunstancias varian segons las classes de rahíms, clima, etc., aconsellém á nostres lectors que avans de cambiar las prácticas de cada comarca fassin probas en petita escala y coneguts los resultats, alashoras podrán judicar ab ver coneixement la marxa que 'ls convindrà seguir en lo succesiu; aixó no vol dir que tots los nostres consells no sían fills de la experiencia y que á nosaltres nos hagin donat molt bons resultats